

Könyvszemle

Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére

A *Magyar Könyvszemle*ben, 2002 májusában barátai, tanítványai, tisztelői köszöntötték az akkor még jó egészségnak és szellemi frisségségnek örvendő Csapodi Csabát. Az írásaikból összeállított tanulmánygyűjtemények másodikika: a *Jubileumi csokor* szerencsére még az ünnepelt kezébe kerülhetett.

A szervezőmunkát Rozsondai Marianne vállalta: ő válogatta-állította össze mindkét tanulmánygyűjtemény anyagát.

A színvonalas, gyakran egészen új eredményeket itt először közreadó, hosszabb-rövidebb írásokat a szerzők nevének betűrendjében adták közre.

Az ismertetést az MTA Kézirattárának gazdag anyagáról készült tanulmányokkal kell kezdeni annak ellenére, hogy ezek közvételéle szinte folyamatos a katalógusokban, illetve Csapodi Csaba korábbi *Századok*-beli közleményeiben, sőt nemrég már rákerültek a világhálóra is. Itt és most a kisebb kéziratok hagyatékok bemutatása történt meg, az igen fontos szerepet betöltő másolatgyűjtemény mellett. A különféle kéziratokat bemutató írások száma igen jelentős: kódexek, kéziratok, oklevelek, levelek, prédikációk, beszédek stb. képezik ennek a legnagyobb csoportnak a témáját. Közülük talán a Corvinnákhöz, illetve a XV. századhoz kapcsolódókat lehetne kiemelni, nem kisebbítve ezzel a más korszakról szóló írások jelentőségét. Viszonylag kevesebb közlemény foglalkozik az ősnymtatványokkal és a könyv – könyvtár – könyvkiadás igen szerzteágazó területével.

Az irodalomtörténet és a történelem – itt csak a magyar történelem – jeles művelőinek írásaival van jelen. Érdeklődésre tarthat számot a II. Rákóczi Ferenc és I. József személyét-személyiségét elemző tanulmány. Néhány szerző a művészetek különböző területéről vette írásának anyagát: a szorosan könyvhöz köthető grafikák, illusztrációk mellett egy ipaművészeti tárgy, egy falikárpit Esterházy-gyűjteménybe kerülésének valószínűsíthető történetét tárja fel. Ide is sorolható az az írás, amely a Thomas Ender-féle akvarellek világhálón való feldolgozását ismerteti.

S végül két, Csapodi Csaba tudományos munkásságában igen fontos szerepet játszó értekezésnek: kandidátusi és akadémiai doktori disszertációjának ismertetését kell megemlíteni, s ehhez kapcsolódva a kötet szerves részét képező bibliográfiát. E könyvlista egy helyen összegyűjtve, időrendben mutatja be Csapodi Csaba sokszínű, magas színvonalú, több évtizeden átívelő tudományos munkásságát. Érdekes és érdemes is átböngészni azt, akár önálló munkákról, akár cikkekről, tanulmányokról, akár mások írásainak ismertetéséről van szó. Közülük legfontosabbaknak a különféle magyarországi kódexek, kéziratok kutatásával, feldolgozásával, közreadásával foglalkozó munkákat tartom. És itt nemcsak Mátyás király könyvtárának példaértékű bemutatására, állományának – s az újabb, ide sorolható kódexeknek – azonosítására, tanulmányokban való feldolgozására kell gondolni, hanem arra a jelentős kutatásra is, amelyet feleségével-munkatársával együtt más kéziratok, kódexek, ősnymtatványok meg- és elismertetésével, illetve a *Bibliotheca Hungarica* három kötetében történt közzétételével végzett.

A rendkívül gondos szerkesztői és lektori munkának köszönhetően – nem feledkeztek meg az idegen nyelvű tartalmi kivonatokról sem – alig akad hiba a jól megválasztott, szép betűkkel szedett kötetben.

Külön említést érdemelnek az ábrák, amelyek elfogadható nyomdai kivitelezésük ellenére sem tudják pótolni a színes képek által nyújtott esztétikai élvezetet, még egy szigorúan tudományos könyvben sem. Talán valamilyen forrást fel lehetett volna kutatni ehhez, hiszen a műves kivitelezésre

meg lett volna a lehetőség. A színes borító C-iniciálés lapja méltó és illő az ünnepi „csokorhoz” és Csapodi Csabához, akinek nemcsak kiadványok sora s az MTAK Kézirattára köszönhet igen sokat, hanem munkatársai, tanítványai, barátai és tisztelői is. (*Rozsondai Marianne szerkesztő: Jubileumi csokor Csapodi Csaba tiszteletére. 'Tanulmányok'. Argumentum Kiadó, Bp., 2002, 433 p.*)

Muszka Erzsébet
középiskolai tanár

Minerva idomított baglya, avagy a fenntartható filozófia

Magyar filozófusok egy csoportja úgy döntött, hogy „bevezeti” a honi filozófiai életbe az alkalmazott filozófia néven ismert, minek is nevezzük, filozófiai irányzatot, értelmezési technikát, gondolkodási módszert, társadalomterápiás eljárást. A Nyugaton, elsősorban az angolszász világban művelt eljárás hazánkban eddig kevésbé volt ismert, még kevésbé gyakorolt – eltekintve az abortusz és az eutanázia kérdéseiről írott, részben idevágó hazai irodalomtól –, így éppenséggel ideje lehetett számot vetni e diszciplína lehetőségeivel, illetve (hazai) esélyeivel. A szóban forgó kötet, amely a hasonló címmel Kecskeméten megrendezett konferencia előadásait tartalmazza éppen erre vállalkozott. Alkalmazott filozófia van – hogyan lehetséges? – kérdezhetnénk a némileg agyonhasznált fordulattal, ám a konferenciakötet valójában nem győzi meg az érdeklődő olvasót, hogy a filozofálásnak ez a módja valóban létezik.

1. A kötet első része az alkalmazott filozófia mibenlétének és létjogosultságának fogas kérdését exponálja. Karikó Sándor a konferencia egyik szervezője és e kötet szerkesztője szerint „mindenekelőtt az öndefiníció- és értelmezés kinkeserves munkálatait szükséges elvégeznünk.” Tekintettel a résztvevők meglehetősen különböző intellek-

tuális-bölcseleti hátorszáგára, hovatartozására, kezdetben mindössze a filozófia és az alkalmazás értelmezésében kellett volna nagyjából dűlőre jutniuk, hogy ezt követően a kettő összekapcsolásának lehetőségeiről essék szó.

A meglehetősen heterogén filozófiai hagyományt képviselő hozzászólók nagyjából két csoportra oszthatóak: az analitikus filozófia forrásvidékeken szocializálódott szerzők – Szécsi Gábor, Tóth I. János –, rögzítik aényt, hogy ti. „a nagy filozófiai tradíció nyelve elveszett, s az életproblémák értelmezési szükséglete magától értetődő módon váltotta ki a kritikai és az analitikus módszer alkalmazását az emberi gyakorlat valamely, zömmel újszerű”, a korábbi szabályrendszerekbe nem illeszkedő problémájára. E megoldásra, de legalább megértésre váró új kérdéseket mindannyian ismerjük: ökológia, orvosi etika, bioetika, a tudományos és technikai változások új lehetőségei (génmanipuláció, klónozás stb.), a különböző szaketikák, (gazdaság, üzlet, jog, oktatás, sport) felvirágzása, egészen az állati jogok „morális” megalapozásig. Az alkalmazott filozófia voltaképpen nem lenne más, mint *a mindennapi élet gyakorlati és erkölcsi orientáltságú terápiás analízise*; önmeghatározási komplexusok nem gyötrik, ha egy probléma felmerül, elemzi, megoldja. De mindenképpen foglalkozik vele. A filozófus a pap és a bölc-